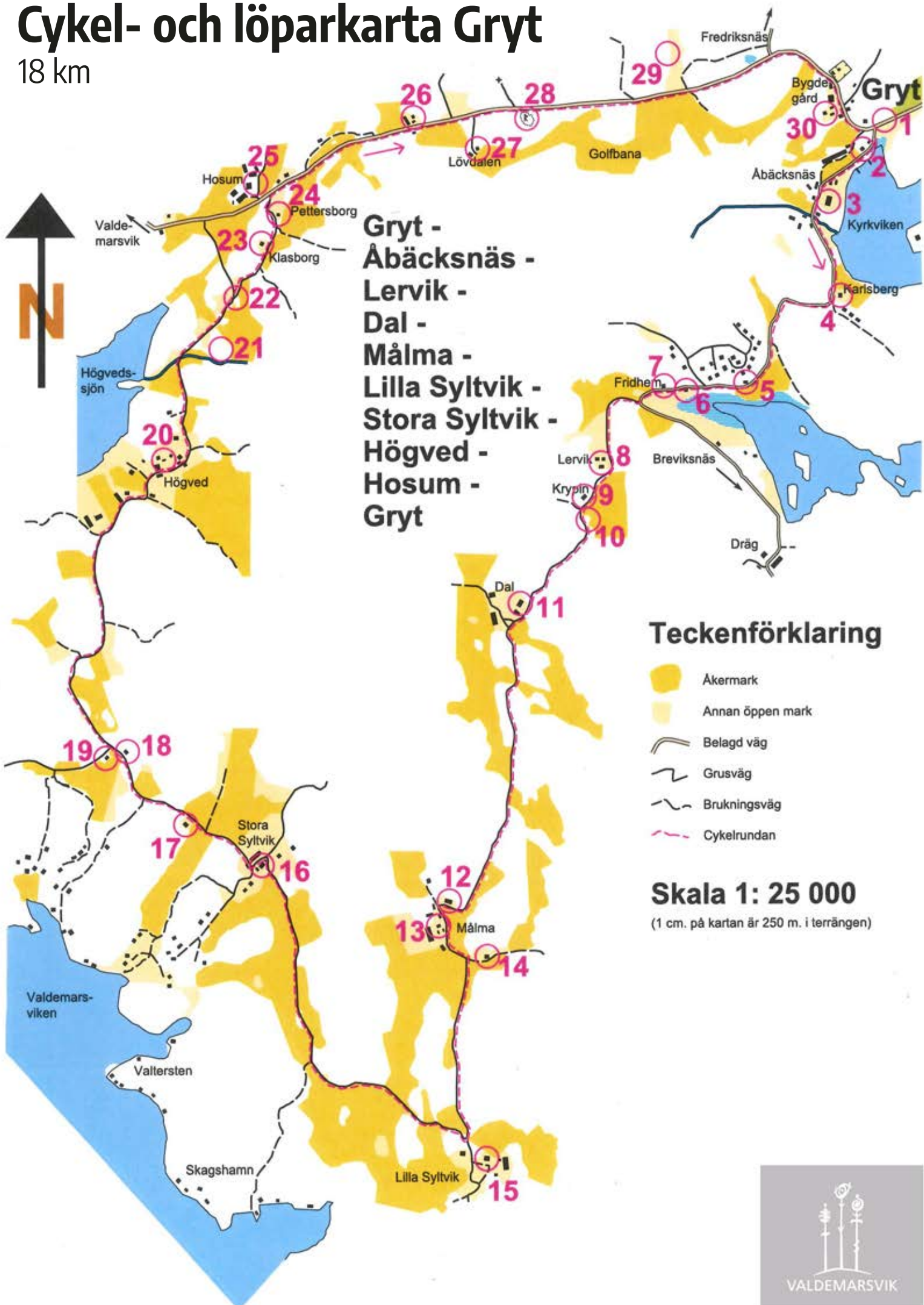


Cykel- och löparkarta Gryt

18 km



**Gryt -
Åbäcksnäs -
Lervik -
Dal -
Målma -
Lilla Syltvik -
Stora Syltvik -
Högved -
Hosum -
Gryt**

Teckenförklaring

- Åkermark
- Annan öppen mark
- Belagd väg
- Grusväg
- Brukningväg
- Cykelrundan

Skala 1: 25 000

(1 cm. på kartan är 250 m. i terrängen)



Den här cykelturen är 18 km. lång. Sex av dessa går på belagd väg. Några av Gryts sockens större gårdar och byar passeras. Har Du tid kanske Du kan göra en avstickare ned till Valdemarsviken.

1. Farmors Ek.

Månghundraårig ek som alla Grytsbor känner till. Naturlig mötesplats under långa tider.

2. Knallen.

F.d. arbetarebostad till Åbäcksnäs. Nämns i husförhörslängden 1832, då Bernt Sjögren och hans hustru Anna Brita Månsdotter samt dottern Inga Stina och sonen Nils Petter flyttar in. Bostadshuset uppfört 1939.

3. Åbäcksnäs.

På 1500-talet kallas Åbäcksnäs för Åbäck, och var en by med tre gårdar som låg ca. 1 km. NV nuvarande Åbäcksnäs och ungefär där golfbanan i dag är belägen. Där fanns byn även 1726 enl. dåtida karta. Säteri sedan början av 1600-talet. Första sätesgården uppfördes 1616. Nuvarande säteribyggnaden uppfördes troligen omkr. 1770, men vissa delar av huset tyder på att det - eller delar därav - kan vara från början av 1700-talet. Omkring 1640 bestod säteriet av följande hemman: Tre i Åbäck, två i Hummelvik, ett i vardera Björkeklev, Bäckermåla, Finndrakö, Kopparhult, Kindebo och Hulö.

4. Karlsberg, Kallberg.

Ett av de yngre torpen under Åbäcksnäs. Nämns i husförhörslängden 1839, då torparen Gustaf Andersson med hustrun Lena Persdotter och sonen Johan bor här.

5. Eknäs.

Omnämns f.f.g. i husförhörslängden som börjar 1814. Bebos då av sockenskomakaren Olof Edström med familj.

6. Sandtorp.

Nämns i husförhörslängden 1856. Då bor här kyrkvaktmästaren Jonas Anders Hummelvik med hustrun Anna Christina Nilsson och döttrarna Maria, Alma och Emma.

7. Fridhem.

Nämns i husförhörslängden 1861. Då bor här smeden Carl August Lindgren och hustrun Amalia Albertina Larm samt dottern Ida och sonen August.

8. Lervik.

Omnämns 1453 och skrivs då Lerwijch. Upptar 1543 ett helt frälsehemman.

9. Krypín.

Redovisas som torp på 1878 års karta.

10. Grinden.

Båtsmanstorp nr. 157. Första båtsman Jöns Giöös (antagen som båtsman senast 1684) avskedas som båtsman omkr. 1692, då båtsman nr. 2, Måns Andersson Giöös övertar sysslan. Mellan åren 1713 – 1854 hade båtsmännen här efternamnet Dryger. Siste båtsmannen här var Anders Gustaf Nilsson Dahlström som hade tjänst mellan 1854 – 1887.

11. Dal.

Nämns f.f.g. 1498. År 1543 upptar Dal två hela frälsehemman. Mangårdsbyggnaden uppförd 1896. Arbetarbostaden 110 m. väster ut uppförd 1938. Ladugården uppfördes 1876.

12. Målma f.d. skola.

Uppförd 1932. Verksamheten nedlagd fr.o.m. höstterminen 1952. Ännu äldre skolhus beläget 150 m. NV härom.

13. Målma.

Omnämns 1545 som frälsegård, och kallas då Målen. Lydde 1640-65 under Breviksnäs. Delades i slutet av 1700-talet upp i Målma (stora) och Lilla Målma. Bostadshuset uppfört omkr. 1890. Ladugården från 1930.

14. Lilla Målma.

Var fram till slutet av 1700-talet egen gård, men tillhör numera Målma. Femtio meter väster om huset har ytterligare ett hus stått, som brann ned våren 1972 i samband med renovering.

15. Lilla Syltvik.

Nämns i husförhörslängden 1740-50 då Olof Andersson med hustrun Ingrid och sönerna Nils och Anders bor här. År 1825 är Lilla Syltvik ett halvt frälsehemman. Det inringade huset är uppfört under 1860-talet. Huset ett 100-tal meter väster ut något tidigare. Köptes in av statliga Vattenfall, som i mitten av 1960-talet planerade att bygga ett kolkondenskraftverk på fastigheten, men planerna skrinlades, och i stället byggdes Marvikens kraftverk vid Bråviken.

16. Stora Syltvik.

Nämns 1354 som "in sultwikum". "Sylt" betyder låg havsstrand, kärr eller myr. Jordeboken 1543 upptar två skatte- och två frälsehemman (de två senare tillhörde adelssläkten Slatte). Vid storskiftet 1766 består Stora Syltvik fortfarande av fyra hemman, fördelade på hela 15 bönder. Vid laga skifte 1846 hade de båda frälsehemmanen sammanslagits till ett och ägdes av Rusthållaren Måns Trysén, Brantsbo. Mangårdsbyggnaden uppförd 1910. Ladugården uppförd 1900.

17. Lidbacken.

Hette tidigare Libacken och nämns i husförhörslängden 1839-49. Då bor här änkan Catharina Persdotter med dottern Anna Lovisa Andersdotter.

18. Västralund.

Westralund nämns i dödboken 1867, då f.d. båtsmannen Johan Tjådeerhane dör den 12 november.

19. Rosenlund.

Nämns i dödboken 1854, då Timmerkarlen Johan Lundman dör den 9/11. "Utskiftat hemman" på 1878 års karta.

20. Högveds by.

Skrives "høgewig" 1448. Troliga betydelsen är "hög skog". År 1759 förrättades storskifte i byn. Då bestod byn av två kronoskattehemman (Östragården och Westragården) med sammanlagt åtta bönder. År 1832 genomfördes laga skifte och de två hemmanen hade nu 13 bönder. Kring 1840 bodde ca. 95 personer i Högved. Mot slutet av 1800-talet startade Anna Carolina Andersdotter Jonsson en affär i Högved (centrum av ringen). Den flyttades senare till ett hus 200 m. sydväst ut i byn, där den fanns till 1964. Högved har fortfarande karaktären av oskiftad by med tätt mellan husen.

21. Strömsholm.

Nämns i husförhörslängden 1813-25, då torparen C Höckerström med hustrun Stina Jonsdotter och tre döttrar bor här. Brann ned kring år 1900.

22. Åkorp (Åketorp).

Nämns i husförhörslängden 1825, då kyrkvaktaren Måns (?) och hans hustru Ingrid Jonsdotter bor här. Redovisas som jordtorp på karta från 1878.

23. Klasborg.

Bostadshuset uppfört 1911.

24. Pettersborg.

Förekommer f.f.g. i husförhörslängden 1846, då smeden Petter Holm med hustrun Fredrika Lundberg samt barnen Carolina, Wilhelmina och Carl flyttar in. Huset blev tillbyggt en våning på 1910-talet av timmer från en loge vid Vialund.

25. Hosum by.

Skrives "Hosrum" 1535. Byn nämns i kyrkböckerna f.f.g. 1659. Hosums by bestod före laga skiftet 1856 av fem gårdar: **Björngården** (även kallad Södergården) Mangårdsbyggnaden uppförd omkr. 1850. Ladugården uppförd omkr. 1930. **Storgården** Mangårdsbyggnaden från omkr. 1870. Ladugården från 1897 brann ned 1950 och ny uppfördes strax efter. **Skattegården** Mangårdsbyggnaden omkr. 1860. Ladugård omkr. 1870.

Lillgården Ladugården uppförd omkr. 1920.

Oppgården (Norrgården) Mangårdsbyggnaden brann ned i mars 1943 och en ny stod klar till jul samma år.

Vid laga skifte 1856 fanns ca. 20 torp under dessa fem gårdar och i byn 201 personer och 142 byggnader (varav tre brännerier och två väderkvarnar) mot 55 personer och 95 byggnader 1980.

26. Nya Skattegården (Gubbhagen).

Mangårdsbyggnaden uppförd omkr. 1870. Mindre bostadshuset uppfört omkr. 1800. Ladugård omkr. 1936.

27. Lövdalen.

Nämns i vigselboken 1868, då snickaregesällen Per Gustaf Vilhelm Mobäck den 29/12 gifter sig med Emma Mathilda Nilsson från Harstena. Bostadshus omkr. 1875. Ladugården omkr. 1930. Numera huserar Valdemarsviks Golfklubb vid Lövdalen, där en golfbana finns sedan 1993.

28. Fornlämningar.

Cirka åtta bronsåldersrösen på toppen av berget. (Bronsåldern: ca. 1 800 f.k. – 500 f.k.)

29. Slotterhagen (Slätterhagen).

Jöns Anderssons hustru Anna Ånilsdotter avlider här 7 juni 1766. Jöns gifter sedan om sig, ty i 1772-75 års husförhörslängd finns här antecknat en ny hustru - Brita Jonsdotter samt en son och två döttrar. Okänt när stället försvinner, men den 21 juli 1890 avlider här daglönaren Karl Petter Andersson.

30. Friden.

Nämns i husförhörslängden 1817, då "Enkefrun Christina Ekegren, född Löfström" bor här.